

تحلیل محتوای برنامه‌های عقیدتی شبکه ماهواره‌ای وصال حق

دکتر علیرضا داودی^۱، دکتر سید وحید عقیلی^۲ و دکتر محمدرضا رسولی^۳

تاریخ پذیرش: ۹۸/۱/۲۶

تاریخ وصول: ۹۷/۸/۱۶

چکیده:

هدف پژوهش حاضر تحلیل محتوای کیفی برنامه‌های عقیدتی شبکه ماهواره‌ای وصال حق بوده است. مورد مطالعه در این تحقیق، مطالب مطروحه در برنامه‌های عقیدتی با محوریت تشیع، شبکه‌ی ماهواره‌ای مذکور در فصل سوم سال ۱۳۹۶ بوده که با استفاده از رویکرد تحلیل محتوای متون، بدان پرداخته شد. روش انجام کار بدین صورت بوده که پس از بررسی برنامه‌های شبکه‌ی موصوف، مطالب حاصل از پیاده‌سازی مصاحبه‌ها، میزگردها، اخبار و گزارشات برنامه‌های عقیدتی، به متن تبدیل شده، متون مذکور مورد بازخوانی قرار گرفته و کدگذاری لازم انجام شد. در نهایت هم، چهار مقوله‌ی "خرافه‌گرایی شیعیان، منفعت‌طلبی مسئولین جمهوری اسلامی ایران، جهادگرایی نادرست شیعیان و فرقه‌گرایی یا خودبرتربینی شیعیان" به‌عنوان مقوله‌های اصلی، شناسایی شدند، از تجزیه و تحلیل زیر مقوله‌های بدست آمده از مقوله‌های اصلی، می‌توان بیان داشت که هدف اصلی شبکه‌ی ماهواره‌ای وصال ضربه زدن به حکومت اسلامی با نماد شیعی بوده است، چرا که بیشتر مطالب بدست آمده در خصوص منفعت‌طلبی و خرافه‌گرایی می‌باشد که به گفته‌ی آنها توسط حکومت اسلامی ایران بنا شده‌اند؛ بنابراین این نتیجه به‌دست می‌آید که این‌گونه تفکرات، جایگاهی در مذهب شیعه نداشته و با بزرگنمایی برخی انحرافات نمی‌توان به اصل مذهب شیعه آسیب رساند.

مفاهیم کلیدی: تحلیل محتوای برنامه‌های عقیدتی، تشیع، شبکه‌های ماهواره‌ای، ماهواره‌ی وصال

حق

^۱ دکترای علوم ارتباطات و پژوهشگر حوزه‌ی فرهنگ و ارتباطات دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران (نویسنده‌ی مسئول) alireza.dawodi5956@gmail.com

^۲ دانشیار علوم ارتباطات و مطالعات رسانه، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران vah.aqhili@iauctb.ac.ir

^۳ دانشیار علوم ارتباطات و مطالعات رسانه، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران moh.rasouli@yahoo.com

مقدمه و بیان مسأله

استفاده از تکنیک‌های تبلیغاتی در راستای تأثیرگذاری بر قشری خاص از مردم، با شیوه‌های نرم توسط رسانه‌های نوین از جمله شبکه‌های ماهواره‌ای، در بلندمدت می‌تواند سؤالات بی‌پاسخ فراوانی را برای مخاطبان عام در زمینه‌های مختلف به‌وجود آورد، که از جمله‌ی آنها می‌توان به عناوینی چون: "حکومت اسلامی، ضرورت و وجوب حکومت اسلامی، ضمانت اجرای احکام اسلامی در حکومت، امکان‌پذیری جمع میان شیعه و سنی، شبهه در اصول تفکر شیعی، کم‌رنگ نمودن نقش اهل بیت (علیهم‌السلام) در تاریخ اسلام، نشر اکاذیب ذیل موضوع تاریخ اسلام، مخدوش نمودن چهره‌ی علمای تشیع در اذهان عمومی و ... اشاره نمود" (*Wikipedia*). اما آنچه در این میان حائز اهمیت است، تلاش این رسانه‌ها برای بسط و گسترش موضوع شبهه‌سازی و شبهه‌آفرینی در موضوعات گسترده ذیل مبانی مذهبی در میان اقشار مختلف جامعه می‌باشد. ورود این شبهات به بطن اذهان جامعه و از طرفی بی‌پاسخ ماندن آنها در ذهن مخاطبین امری است که بی‌تردید منتج به انحراف از اصول اعتقادی در طولانی مدت و "موجب جدایی و افتراق هر چه بیشتر گروه‌ها و خطوط فکری شیعه و سنی" در جامعه‌ی اسلامی می‌گردد (Sharifi, 2017).

در راستای شبهه‌سازی، شبکه‌های تازه تأسیس نظیر "وصال فارسی و کلمه" و دیگر شبکه‌های وهابی فعال در این حوزه، تمام تلاش خود را بر موضوع مذکور متمرکز نموده‌اند. البته آنچه که در ظاهر شاهد آن هستیم، اظهار تقید مؤسسان این شبکه‌های فارسی زبان در خصوص این موضوع است که "هدف کلی از راه‌اندازی این شبکه‌ها، صرفاً تقدیم عقیده‌ی خود مبنی بر قرآن و سنت است". اما در حقیقت آنچه که در حال اجرا و انجام است، چیزی غیر از این است (*Riahi & et. al, 2014*). در این خصوص مشاهده می‌کنیم، این شبکه با قراردادن خود در حیطة‌ی اهل سنت و چسباندن عنوان "تریبون اهل سنت فارسی زبان" به خود، در مرام نامه‌اش می‌آورد: "اهل سنت در شبکه‌ی وصال با توجه با عقیده‌ی پاک و مرام صادقانه‌ای که دارند، جز خدمت به جامعه‌ی بشری و عموم هموطنان و هم‌زبانانی که حرفشان را می‌فهمند، جز تقدیم و معرفی عقیده‌ی پاک و زلال خود که مبنی بر قرآن و سنت صحیح رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم و عقل و فطرت سالم و برهان و استدلال محکم و صادقانه با فهم پیشگامان امت به شمول صحابه و اهل بیت (علیهم‌السلام) گرامی آن حضرت است هیچ طرح و برنامه‌ی دیگری ندارند" (*Zamani, 2015*).

جالب توجه است؛ آنچه که از آن به‌عنوان اهل سنت یاد می‌شود، چیزی غیر از عقاید پر از و بغض و غضب و هابیت نیست، بی‌تردید با توجه به آنچه در این شبکه برای مسلمانان فارسی زبان روایت می‌شود، اهل سنت عزیز کشورمان کاملاً از این عقاید و تقیدات متعصبانه و کورکورانه مبری هستند. چرا که در بسیاری از نقاط کشور شیعه و سنی در معیت یکدیگر به شکلی مسالمت‌آمیز و با علاقه در حال سپری نمودن لحظات هستند (Montazer Ghaem, 2015). در این میان آنچه دارای اهمیت فراوان است اینکه، با توجه به نقاط مورد سوء استفاده در این شبکه‌ها و بهره‌گیری این محافل خبری، از بیانات علمای شیعه و سخنرانی‌های روحانیون و مطلعان، علی‌الخصوص در حوزه‌های دینی و مذهبی، اشخاص فعال در این حوزه باید توجه خود را به این موضوع گسیل دارند که "بلاشک هر آنچه که توسط این عزیزان در مواقع عصبیت یا عصبانیت، با منظور و یا بدون هدف خاص بیان می‌شود، مورد رصد این شبکه‌ها قرار گرفته و با توجه به هدف‌گذاری‌های بلندمدت، به شکلی مقطعی و فرسایشی مورد تحریف و استفاده‌ی ابزاری در جهت تفرقه‌افکنی قرار می‌گیرد" (Office of Cultural Studies, 2007).

خط فکری پشتوانه شبکه‌ی وصال حق^۱، در معارفه‌ی این شبکه، با هدفمندی خاصی اظهار می‌دارد، "وصال پیام وصلی است بین بندگان و پروردگارشان به دور از سلطه‌ی قهریه و جبروت کاذب مستبدان و دیکتاتوران و جاه‌طلبانی که می‌خواهند تمام امور دین و دنیا را با منطق زور و فشار و تقلید کورکورانه بر مردم تحمیل کنند" البته در تفسیر این جمله باید توجه خود را معطوف داریم که بی‌تردید آنکه در پی منطق زور و فشار و با پیروی از اندیشه‌های "کاردستی غرب" از جمله "دوگماتیزم" و "سرسپردگی" "فاشیسم"، به استفاده از منطق زور و تهدید و کشتار دست می‌زند و با اغناء ناصحیح لایه‌ی اول منطق انسانی از طریق سفسطه و توجیه افکار خود، به نابودی اسلام و مسلمین و ترویج اسلام ستیزی در جهان دامن زده، اندیشه‌ی وهابی‌گری است (Majdabadi Farahani,)

^۱ شبکه‌ی ماهواره‌ای وصال حق، فعالیت خود را با رویکرد وهابیت سلفی، با مدیریت شخصی به نام عبدالرحیم ملازاده (از ایرانیان متواری و پناهنده به کویت)، از بهمن ۱۳۸۹ از طریق ماهواره‌های هاتبرد و نایل‌ست، آغاز نموده است. تلاش این شبکه‌ی ماهواره‌ای برای بسط و گسترش موضوع شبهه‌سازی و شبهه‌آفرینی در موضوعات گسترده ذیل مبانی مذهبی در میان اقشار مختلف جامعه می‌باشد. ورود این شبهات به بطن اذهان جامعه و از طرفی بی‌پاسخ ماندن آنها در ذهن مخاطبین امری است که بی‌تردید منتج به انحراف از اصول اعتقادی در طولانی مدت و "موجب جدایی و افتراق هر چه بیشتر گروه‌ها و خطوط فکری شیعه و سنی" در جامعه‌ی اسلامی می‌گردد.

2014). لازم به توضیح اینکه در معرفی این شبکه به روشنی و کمال می‌توان ظهور و بروز اندیشه و تفکر وهابیت را مشاهده نمود، به‌عنوان مثال در ادامه آورده است که "... بین بندگان و آفریدگارشان هیچ واسطه‌ای نیست، و الله متعال از رگ گردن نیز به بندگان نزدیک‌تر است" که نمونه‌ای از تلاش این طرز تفکر، برای از میان برداشتن واسطه‌های فیض الهی است (Habibollahi, 2015).

در ادامه، ضمن این توهین به ساحت مقدس اهل بیت پیامبر (علیهم‌السلام) که همگی حلقه‌های متصل به زنجیر نبوت‌اند، با چرخشی ۱۸۰ درجه‌ای اشاره می‌نماید که "وصال آمده تا حلقه‌ی وصلی باشد بین مؤمنان و تمام حق‌جویانی که در طلب حق می‌تپند، تا از منبر آن، حق بگویند و حق بشنوند، و با حق خالص و بی‌شائبه آشنا گردند" (Jahangardi, 2015)؛ همچنین می‌افزاید "وصال آمده تا کدورت‌ها، کینه‌ها، حسادت‌ها و دشمنی‌هایی که مدعیان اسلام ناب و پیروی از اهل بیت پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله و سلم به نام دین در بین ملت‌ها کاشته را ریشه‌کن نماید، و فضایی از محبت و اخوت و برادری و برابری و همزیستی مسالمت‌آمیز را در میان آحاد جامعه به‌وجود آورد" اما اشاره نمی‌کند در صورتی که هدف اصلی، اخوت و برادری و باصطلاح "روشن نمودن اذهان مسلمانان" و اصلاح جامعه‌ی اسلامی می‌باشد، چرا باید مدام و به شکلی ناپسند در برنامه‌های مختلف خود به اندیشه‌ها و آراء مختلف مسلمانان و علی‌الخصوص عقاید شیعیان، ناسزا گفته و به شکل دائمی به تمسخر اندیشه‌ی شیعی و نخبگان شیعی پرداخته شود (Shahab, 2012). در حالی که در مرام‌نامه‌ی این شبکه و دیگر شبکه‌هایی که به ترویج وهابیت و تحریک نمودن اهل سنت می‌پردازند و بنا بر آیه‌ی قرآن کریم، اشاره می‌نماید که "لااکراه فی الدین" در دین هیچ اجباری نیست، اما در عمل، آنچه در برنامه‌های تبلیغی این شبکه‌ها مشاهده می‌شود، مسایلی جز موضوعات تفرقه‌افکنانه نیست. اما آنچه که در این پژوهش اهمیت دارد و بدان پرداخته خواهد شد، بررسی این موضوع است که شبکه‌ی ماهواره‌ای وصال حق در خصوص شیعیان چه مسائلی مطرح نموده و استدلال می‌نماید و آنچه که قابل ذکر است این می‌باشد که شبکه‌ی فوق سعی دارد از برخی نقاط ضعف فعلی شیعیان سوء استفاده نموده و اصل مذهب شیعه را زیر سؤال ببرد که در ادامه با بررسی محتوای برنامه‌های اجرا شده می‌توان بیشتر به این مسائل پی برده و آگاهی یافت.

روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر یک تحقیق کیفی و با توجه به روش، تحلیل محتوای متون بوده است. نمونه‌ی مورد بررسی، مهم‌ترین مطالب مطروحه در مصاحبه‌ها، میزگردها، اخبار و گزارشات برنامه‌های عقیدتی (مذهبی) شبکه‌ی ماهواره‌ای وصال حق در سه ماهه‌ی سوم سال ۱۳۹۶ است که در آنها در خصوص مذهب تشیع، مطالبی مطرح شده است. هولستی تحلیل محتوای را به هر تکنیکی که برای استنباط نظامند و عینی ویژگی‌های خاص پیام‌ها به کار می‌رود، اطلاق می‌کند (Holeston & et. al, 2011). سندلوسکی تحلیل محتوای را یکی از روش‌های تجزیه و تحلیل مطالعات کیفی می‌داند که به‌وسیله‌ی آن داده‌ها خلاصه، توصیف و تفسیر می‌شوند (Sandelowski, 2011). باردن در کتاب خود با عنوان «تحلیل محتوای» اشاره می‌کند که «تحلیل محتوای» در حقیقت فن پژوهش عینی، اصولی و کمی به‌منظور تفسیر و تحلیل محتواست و تفکر بنیادی تحلیل محتوای، عبارت است از قراردادن اجزای یک متن (کلمات، جملات، پاراگراف‌ها و امثالهم) بر حسب واحدهایی که انتخاب می‌شوند (Barden, 1995). چلیمسکی تحلیل محتوای را مجموعه رویه‌ای برای جمع‌آوری و سازماندهی اطلاعات در یک شکل استاندارد شده می‌داند که به محقق اجازه تحلیل‌هایی برای استنباط در مورد ویژگی‌ها و معنای مواد نوشتاری یا ثبت شده را می‌دهد؛ به عقیده وی تحلیل محتوای بیشتر در پی جوابگویی به سؤالاتی از نوع چه چیزی است تا چرایی. به عبارتی وقتی در پی یافتن مواردی همچون خلاصه کردن محتوای نوشتاری، عقیده و فهم نویسنده، یا تأثیر آن بر روی مخاطبان هستیم، از این روش استفاده می‌کنیم؛ در حالی که برای یافتن علت‌های وقوع یک امر، بهتر است از روش‌های دیگری استفاده شود (Chelimsky, 2011).

در روش تحلیل محتوای متون، پژوهشگر، از به‌کارگیری طبقات از قبل تعیین شده اجتناب می‌ورزد و در عوض اجازه می‌دهد که طبقات و نامشان از درون داده‌ها بیرون آیند. در این روش، به جای اینکه شروع گردآوری داده‌ها با اتکاء به فرضیاتی باشد که از دل یک نظریه بیرون آمده است، نقطه‌ی شروع آن بر اساس سؤال و هدف پژوهش است. بنابراین پژوهشگر در داده‌ها کاملاً غرق شده تا به یک درک یا بصیرت جدیدی دست پیدا کند. ابتدا تحلیل داده‌ها با خواندن مکرر متن برای غوطه‌ور شدن در آنها و یافتن یک درک کلی آغاز می‌شود؛ سپس متون، کلمه به کلمه خوانده می‌شود تا کدها استخراج شوند؛ این فرایند به‌طور پیوسته از استخراج کدها تا نام‌گذاری آنها تداوم می‌یابد، سپس کدها بر اساس تفاوت‌ها یا شباهت‌هایشان

به داخل طبقات دسته‌بندی می‌شوند و در پایان به ازای هر مفهوم، شواهدی از متن نقل قول می‌شود که در قالب مقولات اصلی و زیر مقوله‌ها تعیین می‌گردند. در پژوهش حاضر، به دلیل حجم بسیار بالای مصاحبه‌ها، میزگردها، اخبار و گزارشات برنامه‌های شبکه‌ی ماهواره‌ای وصال در طول سال، در گام اول، تنها برنامه‌های عقیدتی این شبکه‌ی ماهواره‌ای انتخاب شد و در گام دوم، از بین کل برنامه‌های عقیدتی، تنها برنامه‌هایی که با محوریت موضوع تشیع بوده، به‌عنوان واحد تحلیل برنامه‌ها انتخاب شد و در گام بعدی، فصل سوم از سال ۱۳۹۶ (مهر، آبان و آذر) را که ماه‌های قمری محرم و صفر در آن قرار داشت را به‌عنوان واحد زمان مورد تحلیل، انتخاب گردید. در همین راستا، کلیه‌ی مصاحبه‌ها، میزگردها، اخبار و گزارشات برنامه‌های عقیدتی با محوریت تشیع در مدت مورد اشاره، در ابتدا پیاده‌سازی و تبدیل به متن گردیده، متون مذکور مورد بازخوانی قرار گرفته و کدگذاری لازم انجام و در نهایت نیز مقوله‌های اصلی و زیرمقوله‌ها، شناسایی و مورد تحلیل محتوای کیفی قرار گرفتند که نتایج آن در قسمت یافته‌های تحقیق، اشاره خواهد شد.

یافته‌های پژوهش

در این بخش از پژوهش، مهم‌ترین مطالب مطروحه برنامه‌های عقیدتی (مذهبی) شبکه‌ی ماهواره‌ای وصال حق در سه ماهه‌ی سوم سال ۱۳۹۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت که در یک بررسی کلی، توزیع فراوانی سبک ارائه‌ی برنامه‌های منتشر شده در این شبکه، مورد اشاره قرار گرفت که مشخص گردید، سبک «میزگرد- منولوگ» با ۳۶۴ فراوانی و اختصاص ۵۵/۵۷ درصد، بیشترین حجم از برنامه‌های منتشره شبکه‌ی موصوف را پوشش داده است. «تماس تلفنی» با ۱۲۲ فراوانی و ۱۸/۶۳ درصد، رتبه‌ی دوم را به خود به اختصاص داده است. «گزارش» با ۶۱ فراوانی و ۹/۳۱ درصد و «مصاحبه یا گفتگو» با ۴۲ فراوانی و ۶/۴۱ درصد، در رده‌های بعدی برنامه‌ها، قرار دارند.

جدول ۱: توزیع فراوانی سبک ارائه‌ی برنامه‌های منتشر شده‌ی شبکه‌ی ماهواره‌ای وصال در فصل

سوم ۱۳۹۶

Table 1: Frequency Distribution of Presentation Style of Satellite Networking Program in Third Season 2017

درصد	فراوانی	سبک ارائه‌ی مطالب	ردیف
Percentage	Frequency	Presentation Style	Row
55/57	364	میزگرد - منولوگ	1
18/63	122	تماس تلفنی	2
10/08	66	خبری	3
9/331	61	گزارش	4
6/41	42	مصاحبه یا گفت‌وگو	5
100	655	جمع کل	

در ادامه تحلیل محتوایی شبکه‌ی مذکور، توزیع فراوانی برنامه‌های شناسایی شده در برنامه‌های شبکه وصال حق قابل مشاهده است، به گونه‌ای که برنامه‌های «عقیدتی» با ۵۶۶ فراوانی و ۸۶/۴۱ درصد بیشترین حجم محتوایی برنامه‌ها را به خود اختصاص داده است. موضوعات «بین‌الملل و نظامی دفاعی» هر کدام با ۱۸ فراوانی و ۲/۷۵ درصد از حجم محتوایی برنامه‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. سایر موضوعات نیز به ترتیب در مراتب بعدی جدول قرار می‌گیرند.

جدول ۲: توزیع فراوانی محتوایی محورهای برنامه‌های شبکه‌ی وصال حق در فصل سوم سال

۱۳۹۶

Table 2: Distribution of Content Frequency of Axes of Vesal Satellite Networks Program in the Third Season 2017

درصد	فراوانی	موضوع کلی برنامه‌های ارائه شده	ردیف
Percentage	Frequency	The Overall Theme of The Proposed Programs	Row
86/41	566	عقیدتی	1
2/75	18	بین‌الملل	2
2/75	18	نظامی - دفاعی	3
2/44	16	سیاسی خارجی	4
2/29	15	سیاسی داخلی	5
0/92	6	اجتماعی	6
0/6	4	امنیتی	7

درصد	فراوانی	موضوع کلی برنامه‌های ارائه شده	ردیف
Percentage	Frequency	The Overall Theme of The Proposed Programs	Row
0/31	2	اقتصادی	8
0/31	2	زندان و زندانیان سیاسی	9
0/31	2	هسته‌ای	10
0/31	2	حقوق بشر	11
0/6	4	سایر	12
100	655	جمع کل	

با عنایت به عنوان پژوهش، جدول ۳، مهم‌ترین و عمده‌ترین محورهای اخبار، صاحب‌ها، گزارش‌ها و میزگردها در برنامه‌های عقیدتی شبکه‌ی وصال حق در فصل سوم سال ۱۳۹۶، را معرفی می‌کند. همان‌طور که مشاهده می‌شود؛ «بررسی قرآن و مفاهیم دینی» با ۱۲/۸۲ درصد و بیشترین حجم برنامه‌های عقیدتی را به خود اختصاص داده است. «تلاش برای ایجاد اختلاف میان شیعه و سنی» با اختصاص ۱۲/۰۶ درصد برنامه‌های عقیدتی، دومین فراوانی را پوشش داده‌است. «تکفیر مذهب شیعه» و «تفسیر آیات قرآن» هر دو با اختصاص ۴۳ فراوانی در مرتبه‌ی بعدی قرار دارند.

جدول ۳: توزیع فراوانی عمده‌ترین محورهای برنامه‌های عقیدتی شبکه‌ی وصال در فصل سوم از سال ۱۳۹۶

Table 3: Frequency Distribution of the Most Common Axes of the Vesal Satellite Network Ideological Program in the third chapter since 2017

درصد	فراوانی	عمده‌ترین محورهای برنامه‌های عقیدتی	ردیف
Percentage	Frequency	The Main Axes of the Ideological Program	Row
12/82	84	بررسی قرآن و مفاهیم دینی	1
12/06	87	تلاش برای ایجاد اختلاف میان شیعه و سنی	2
11/6	76	تکفیر مذهب تشیع	3
10/53	69	سؤالات دینی و عقیدتی در شبکه‌های دینی و مذهبی	4
6/56	43	تردید در تفکر شیعه	5
6/56	43	تفسیر آیات قرآن	6
3/97	26	ادعای قبرپرستی و امام‌پرستی شیعیان	7
3/82	25	ادعای تحریف قرآن از سوی شیعیان	8
3/82	25	ادعای غلو شیعیان پیرامون فضایل ائمه‌ی اطهار (ع)	9

درصد	فراوانی	عمده‌ترین محورهای برنامه‌های عقیدتی	ردیف
Percentage	Frequency	The Main Axes of the Ideological Program	Row
2/75	18	تبلیغ اهل سنت در راستای گرایش افراد به تسنن	10
2/6	17	طرح و تفسیر مسائل اخلاقی و تربیتی از دیدگاه اسلام	11
1/53	10	نقض حقوق اقلیت‌های مذهبی	12
1/53	10	نفی مهدویت و ادعای خیالی بودن امام زمان(عج)	13
1/53	10	ادعای دشمنی شیعیان با اهل بیت (ع)	14
1/22	8	اخبار و مسائل مرتبط با کشورهای منطقه و جهان	15
1/22	8	تفکر وهابیت و تحلیل‌های صورت‌گرفته نسبت به آن	16
1/07	7	شهدای ایران در سوریه	17
0/6	4	نقض حقوق اقلیت‌های قومی	18
0/6	4	حمایت از تروریسم و دخالت ج.ا.ا. در کشورهای منطقه با رویکرد مذهبی	19
0/6	4	انتقاد از مسیحیت	20
12/95	85	سایر موارد	21
100	655	جمع کل	

در ادامه جدول ۴ ارائه خواهد شد که جهت‌گیری برنامه‌های عقیدتی را در شبکه‌ی وصال حق در فصل سوم از سال ۱۳۹۶ را نشان می‌دهد.

بر اساس جدول مذکور، «جهت‌گیری علیه تشیع (منفی)» با ۴۸۲ فراوانی با ۷۳/۵۹ درصد، بالاترین درصد را در میان برنامه‌های عقیدتی این شبکه‌ها به خود اختصاص داده است. ۱۷/۸۶ درصد با ۱۱۷ فراوانی این برنامه‌ها دارای «جهت‌گیری خنثی» و ۳۷ فراوانی با ۵/۶۵ درصد نیز «جهت‌گیری دوپهلوی» داشته‌اند.

«عدم جهت‌گیری» با ۱۸ فراوانی با ۲/۷۵ درصد و «جهت‌گیری مثبت» نیز با ۱ فراوانی و ۰/۱۵ درصد در انتها قرار دارد.

جدول ۴: فراوانی جهت‌گیری برنامه‌های عقیدتی منتشر شده در شبکه‌ی وصال حق در سال

۱۳۹۶

Table 4: Frequency Distribution of Orientation of the Vesal Satellite Network Ideological Program in the Third Chapter Since 2017

درصد	فراوانی	جهت‌گیری	ردیف
Percentage	Frequency	Orientation	Row
73/59	482	منفی (علیه تشیع)	1
17/86	117	خنثی	2
5/65	37	دوپهلو	3
2/75	18	عدم جهت‌گیری	4
0/15	1	مثبت	5
100	655	جمع کل	

در گام بعدی محتوای کیفی متون قرار گرفتند که ۴ مقوله‌ی "خرافه‌گرایی شیعیان، منفعت‌طلبی مسئولین جمهوری اسلامی ایران، جهادگرایی نادرست شیعیان و فرقه‌گرایی یا خودبرتربینی شیعیان" با توجه به متون تحلیل شده به‌عنوان مقوله‌های اصلی شناسایی شدند که هر یک از این متون اصلی، خود دارای زیر مقوله‌های مختلفی بوده‌اند که نتایج آن به‌شرح جدول ۵ می‌باشد.

جدول ۵: مقوله‌ها و زیر مقوله‌های اصلی

Table 5: Categories and Subcategories

مقوله‌های اصلی	زیر مقوله‌ها	مقوله‌های اصلی	زیر مقوله‌ها
Main Categories	Sub Categories	Main Categories	Sub Categories
خرافه‌گرایی شیعیان	عدم بینش دینی و بصیرتی	منفعت‌گرایی در مسئولین جمهوری اسلامی ایران	دین‌فروشان و مذهب‌فروشان
	توهین شیعه به پیامبر		دروغ‌گویی و تفرقه‌افکنی
	ضلالت و گمراهی		زجر دادن مردم
	شیعیان نادان		عدم عدالت
	توهین به مقدسات و افراد اهل سنت		منافق بودن سران اسلام شیعه
	تناقض در اسلام شیعه		زورگویی سران فعلی شیعه
	شست‌وشوی ذهنی شیعیان		قدرت‌طلبی شیعه
	شرک ورزی شیعه		قانون‌گریزی شیعه
	گمراه بودن شیعه		طرفداری از جنایتکاران
	انحراف در توبه کردن		مظلوم‌کشی شیعیان
	همتا دانستن امامان با پروردگار		وطن‌فروشی شیعه
	خارج شدن از اصل دین		جهادفروشی شیعه
	درگیری بین انسان‌ها و ابلیس		شیاد بودن سران شیعه
	وجود امام زمان توسط یک زن		مجاهد‌نمایی در شیعه
	خرافات دینی		تجارت دین توسط سران شیعه
	فتنه در دین اسلام		شهوت‌رانی سران شیعه
	خرافات بودن روایات شیعه		ظالم بودن سران شیعه
	انسان‌پرستی در شیعه		تفرقه‌افکنی و نفاق‌افکنی
	اشیاء‌پرستی در شیعه		مکار و حيله‌گر بودن سران فعلی شیعه
	کفرگوئی در شیعه		منفعت‌طلبی شیعیان
	تضاد در اعتقادات		فریب‌خوردگی مردم ایران
	سوء استفاده از عقاید		شعارهای دروغین شیعیان
	ایجاد آداب و رسوم بجای دین		بدعت‌گذاری در شیعه
	انحرافات فکری و عقیدتی شیعیان		شبهه‌پراکنی
	توسل ناجایز شیعیان		مال‌اندوزی و دنیاپرستی شیعیان
	ساختگی بودن امامت		همسو نبودن شیعه با قرآن
روایت‌های دروغین شیعه	نهادینه شدن شیطان صفتی در		

مقوله‌های اصلی	زیر مقوله‌ها	مقوله‌های اصلی	زیر مقوله‌ها
Main Categories	Sub Categories	Main Categories	Sub Categories
شیعیان	تجسس در زندگی دیگران	فرقه‌گرایی یا خودبرتربینی شیعیان	ساختگی بودن دین شیعه
	دورویی سران شیعه		غلو شیعه در خصوص امامان
	سودجویی		افراطی‌گری شیعه
	نهادینه شدن تقيه		مردپرستی شیعیان
	عهدشکنی		علم و غیب داشتن امامان
	حاکمیت و ولایت نامشروع شیعه		عدم قطع شدن وحی الهی
	سیاه‌نمایی		طلب شفاعت و دعا نابجا
	اهلیت نداشتن سران شیعه		طلب حاجت نابجا
	تفسیر سلیقه‌ای احادیث و قرآن		انحراف در عزاداری ماه محرم
	عدم آموزش‌های معنوی درست		اغتشاش در سایر کشورها
	تهمت‌زنی شیعه		ایجاد گروه‌های تروریستی
توهین شیعیان به همسران پیامبر	یکی بودن دین و سیاست	جهادگرایی نادرست شیعیان	
آسیب رساندن به سایر ادیان	درگیری و جنگ با برخی کشورها: سوریه و عراق		
باطل دانستن سایر ادیان الهی	جهاد بخاطر اجتهاد		
کافر و زندق دانستن سران اهل سنت			
شیطانی دانستن وهابیت			
تعصبات قومی			
خود برتر بینی شیعه			
ادعای محبت اهل بیت			
اختلاف بین عقاید مراجع			

با توجه به جدول فوق، می‌توان بیان داشت که مقوله‌های اصلی به ۴ مورد تقسیم شدند که در ادامه برای هر یک با توجه به زیر مقوله‌های بدست آمده به صورت جداگانه به تحلیل خواهیم پرداخت:

۱- خرافه‌گرایی در بین شیعیان

این شبکه‌ی ماهواره‌ای یکی از دلایل خود را برای ضدیت با شیعه، بحث خرافه‌گرایی شیعیان، مطرح می‌نماید و عنوان می‌دارد که شیعیان به‌طور کلی در خرافه‌پرستی غرق شده و فکر می‌کنند که این خرافات مورد نظر آنها از دین بوده و نقش مهمی در دینداری آنها دارد و مثال‌هایی مانند: انحراف در عقاید، جعلی بودن برخی احادیث، نادانی مردم، توسل نابجا، انسان‌پرستی در شیعه، اشیاء پرستی در شیعه، کفرگوئی در شیعه و ... به عنوان خرافاتی مطرح هستند که شیعیان در امور جاری و دینی خود بدان‌ها توجه داشته و عمل می‌نمایند. باید عنوان داشت که مطمئناً خیلی از مسائل مطرح شده مربوط به اصل دین نمی‌باشد و تنها در بین برخی عوام که به‌صورت رسم و رسوم درآمده مورد توجه است و هیچ عقل سلیم و منطقی آنها را مورد پذیرش قرار نداده و حمایت نمی‌کنند؛ همچنین آنچه که حائز اهمیت بوده، این است که شبکه‌ی فوق سعی دارد بسیاری از مسائل کوچک را که در تمامی جوامع مدرن و توسعه‌یافته نیز پیدا می‌شود را بزرگ‌نمایی کرده و از پرداختن به سایر مسائل درست دینی شیعیان مانند: عبادت، حج و ... سر باز می‌زند که این امر نشان‌دهنده‌ی این است که این شبکه سعی دارد با تمرکز بر روی برخی نقاط ضعف (البته غیر دینی که به جای دین توسط برخی عوام مورد قبول است) به اصل مذهب شیعه لطمه وارد نماید که تلاش چندین ساله‌ی آنها تأثیر چندانی بر روی جامعه‌ی شیعه نداشته است، بلکه باعث افزایش تنفر از این شبکه‌ی ماهواره‌ای و سایر شبکه‌های همسو شده است.

۲- منفعت‌طلبی مسئولین جمهوری اسلامی ایران

شبکه‌ی وصال حق سعی دارد که با زیر سؤال بردن برخی امور مانند: جدایی دین از سیاست، مقصر بودن مسئولان در امور اقتصادی و داخلی کشور و ... به مسائل فرعی مانند منفعت‌طلبی از طریق دین، پرداخته که اعتقاد دارند برخی با استفاده از ابزار دین به دنبال تحقق اهداق شخصی خود بوده و از هیچ کاری دریغ نمی‌ورزند و به مسائلی مانند: دین‌فروشان و مذهب‌فروشان، دروغ‌گویی و تفرقه‌افکنی، قدرت‌طلبی شیعه، قانون‌گریزی شیعه، جهادفروشی شیعه و ... اشاره داشته باشند. در این خصوص باید عنوان داشت که کلیه‌ی مطالب مذکور هیچ جایگاهی در دین اسلام و شیعه ندارد و این امور به رفتار افرادی بر می‌گردد که از دین اسلام تخطی می‌نمایند، بنابراین با تهمت‌های فوق نمی‌توانند اساس مذهب شیعه را زیر سؤال برده و آن را با منفعت‌طلبی یکی نمایند؛ همچنین باید اذعان داشت که شعار اصلی مذهب شیعه مبارزه با هر گونه منفعت‌طلبی در جوامع بوده که باید توسط افراد جامعه مورد توجه قرار بگیرد؛ که این امر با توجه به ماهیت آشکار مذهب

شیعه که به دنبال تحقق عدالت اجتماعی است، مورد قبول همگان بوده و هیچ ارتباطی به اصل مذهب شیعه ندارد.

۳- جهادگرایی نادرست شیعیان

شبکه‌ی ماهواره‌ای وصال حق ادعا می‌کند که شیعیان ایرانی همواره به دنبال اغتشاش در سایر کشورها، ایجاد گروه‌های تروریستی، یکی بودن دین و سیاست، درگیری و جنگ با برخی کشورها و جهاد، به خاطر اجتهاد بوده است. در این خصوص باید عنوان داشت که هدف اصلی مذهب شیعه ایجاد صلح و آرامش در یک جامعه است و به دنبال ایجاد تنش و یا درگیری نبوده و نخواهد بود. از سوی دیگر برخی تنش‌ها و درگیری‌های ایجاد شده منشأ خارجی داشته‌اند که مذهب شیعه به دنبال سرکوب این‌گونه درگیری‌ها بوده که می‌تواند صلح جوامع را بهم زده و بی‌تفاوتی نسبت به این‌گونه موارد در تضاد با مذهب شیعه است. بنابراین باید در مقابل هر گونه ظلم و ستمی که در قالب جنگ در برخی جوامع صورت می‌گیرد اقدامات لازم نیز انجام پذیرد. چرا که هدف اصلی مذهب شیعه این است که در تمامی جوامع باید صلح و آرامش برقرار باشد و کشورهای اسلامی باید نسبت به آن احساس مسئولیت نموده و به پا خیزند که این اصل تناقضی با اصل دخالت در امور کشورهای دیگر ندارد و پیروان مذهب شیعه با اجازه‌ی سایر کشورهایی که در آنها جنگ و آشوب است وارد جهاد شده است و سعی دارد آتش جنگ‌افروزی برخی قدرت‌های سلطه‌طلب را کاهش دهد؛ همچنین بحث جهاد در راه خدا هم در این مسیر مطرح شده است که باید منافقان و مزدوران جهانی را با جهاد در راه خدا از بین برد.

۴- فرقه‌گرایی یا خودبرتربینی شیعیان

شبکه‌ی وصال حق سعی دارد تا با استفاده از برخی تعبیرات نابجای خود مانند: عدم آموزش‌های معنوی درست، تهمت‌زنی شیعه، توهین شیعیان به همسران پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)، آسیب رساندن به سایر ادیان، باطل دانستن سایر ادیان الهی، کافر و زندیق دانستن سران اهل سنت، شیطانی دانستن وهابیت، تعصبات قومی، خودبرتربینی شیعه، ادعای محبت اهل بیت (علیهم‌السلام) و اختلاف بین عقاید مراجع به پیروان مذهب شیعه برچسب فرقه‌گرایی یعنی تعصب به دین خود را بزند. در این خصوص باید عنوان داشت که بر همگان آشکار است که دین اسلام به‌عنوان آخرین دین خدا بر روی زمین و تکمیل‌کننده‌ی تمامی ادیان است و امامان نیز با توجه به احادیث پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم)، به‌عنوان جانشینان وی معرفی شده‌اند و باید از آنها پیروی نمود، لذا بی‌جا نیست که سایر ادیان به دلیل کامل نبودن مورد توجه شیعیان نباشند و از سوی

دیگر هیچ‌گاه تفکر شیعی به خود اجازه نداده است تا به سایر ادیان توهین نموده و آنها را نادرست بداند، چرا که تمامی ادیان آسمانی دارای منشاء خدایی بوده و تمامی آنها یک هدف را یعنی سعادت انسان دنبال می‌نمایند. لذا می‌توان بیان داشت که جهت بررسی یک موضوع باید به اصل آن توجه داشته و برخی رفتارهایی که مورد تأیید مذهب شیعه نیست و نبوده ملاک قضاوت در خصوص مذهب شیعه نخواهد بود. از تعبیرات فوق می‌توان نتیجه گرفت که شبکه‌ی وصال حق، یک شبکه‌ی سیاسی بوده که از طریق زیر سؤال بردن مذهب شیعه به دنبال ضربه زدن به حکومت اسلامی ایران است.

بحث و نتیجه‌گیری

اخیراً با کمک‌های مالی و هابیون منطقه، شبکه‌های ماهواره‌ای بر علیه جمهوری اسلامی ایران با هدف حمله به تشیع راه‌اندازی شده است. شبکه‌ی ماهواره‌ای «وصال حق» در قالب یک شبکه‌ی مذهبی، در برنامه‌های خود به صورت مداوم به شیعیان ایران و ائمه‌ی اطهار (علیهم‌السلام) توهین می‌کند. این شبکه که در کویت مدیریت و راه‌اندازی شده است، توسط یکی از شیوخ معروف عرب پشتیبانی شده و بیشتر تمرکز خود را بر روی حمله به جمهوری اسلامی ایران و تخریب چهره‌های مذهبی قرار داده است. این شبکه، در برنامه‌های مختلف به اصول و مقدسات تشیع حمله کرده و با مسخره خواندن قوانین الهی، قصد تشویش اذهان و ایجاد شبهه در بین مردم ایران را دارد. در زیرنویس این شبکه نیز، به صورت پیاپی پیام‌های بینندگان که حاوی توهین به ملت ایران است نمایش داده می‌شود. در چند سال گذشته، به شدت ایجاد شبکه‌های ماهواره‌ای ضد شیعی توسط شیوخ منطقه رواج یافته است، در این اواخر نیز بعضی از این شبکه‌ها اقدام به راه‌اندازی شبکه‌هایی با زبان‌های قومی ایران (کردی، ترکی و ...) کرده‌اند که جا دارد مسئولین مربوطه به جای هزینه برای نمایشگاه بازیگران و ترویج «مکتب اسلام» برای اقدام متقابل بر علیه این شبکه‌ها کوشش نمایند.

تأثیر فراوان رسانه‌ها بر اقتصاد، سیاست و فرهنگ و سایر امور جامعه و به‌طور کلی زندگی مردم بر هیچ‌کس پوشیده نیست (Amiri, 2013:139). رسانه‌های ارتباطی با توجه به تعداد افرادی که در جریان ارتباط با آن درگیر می‌شوند و از آن بهره می‌گیرند، به سه گروه تقسیم می‌شوند؛ گروه اول، وسایل ارتباط فردی، یعنی وسایلی که برای ایجاد ارتباط بدون واسطه بین شخص پیام‌دهنده (فرستنده) و شخص پیام‌گیرنده (گیرنده) مورد استفاده قرار می‌گیرد، مثل زبان و خط. گروه دوم، وسایل ارتباط گروهی، یعنی وسایلی که هنگام ارتباط با واسطه و از راه دور مورد استفاده قرار می‌گیرد، این وسایل می‌تواند گفتاری

یا نوشتاری باشند، مثل تلفن و تلکس. گروه سوم، وسایل ارتباط جمعی، یعنی رسانه‌هایی هستند که برای تمامی گروه‌های جامعه مورد استفاده قرار می‌گیرند، وسایل ارتباط جمعی بیشتر مطبوعات، رادیو و تلویزیون است (Motamed Nezhad, 2003:61).

چنان‌که استوتزل در کتاب تأثیر ارتباط جمعی می‌نویسد: "ارتباط جمعی یا بهتر بگوییم ارتباطات در میان توده‌ها، عبارت است از: انتقال اندیشه‌ها به تعداد فراوانی از افراد در آن واحد" (Rastegar Moghadam, 2000:127). همچنین کلایر در کتاب تأثیر ارتباط جمعی می‌نویسد "ارتباط جمعی عبارت است از رساندن اطلاعات، ایده‌ها و برداشت‌ها از طریق وسایل ارتباطی و دریافت این اطلاعات به وسیله عده‌ی زیادی از انسان‌ها در یک زمان (Mohsenian, 1995:64). در دنیای امروز، رسانه‌ها نقشی قابل توجهی در شکل‌دهی به ارزش‌ها و نگرش‌ها پیدا کرده‌اند. اگر در روزگاری نگرش‌ها و ارزش‌های افراد بر اساس عوامل تعیین‌کننده‌ی محدودی مشخص می‌شد، امروز این رسانه‌ها هستند که قاعده‌ی پیشین را دستخوش تغییر کرده و به عاملی مؤثر در گسترش تجربه‌های با واسطه‌ی افراد و تغییر فرهنگی تبدیل شده‌اند. این اثرگذاری با گسترش هر چه بیشتر فن‌آوری‌های ارتباطی و ورود به عصری که به آن جامعه‌ی اطلاعاتی و جامعه‌ی شبکه‌ای گفته می‌شود و نوع جدیدی از جهانی‌شدن است، جنبه‌های دیگری یافته‌است. در حالی که تاکنون به کمک شاخص‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، اجتماعی یا ایدئولوژیک، به تبیین پدیده‌ی جهانی‌شدن پرداخته‌اند. امروزه در اثر گسترش رسانه‌ها، از مفهوم سخن گفته می‌شود. امروزه این رسانه‌ها هستند که با تغییر و تحول در ارزش‌ها و نگرش‌های افراد، به شکل‌گیری، تغییر یا رواج صورت‌های جدید رفتاری منجر می‌شوند (Nourbakhsh & et., 2013:5).

امروزه رسانه‌های جمعی به‌ویژه رسانه‌های تصویری همچون تلویزیون و ماهواره، بر روی بخش بزرگی از فرهنگ هر جامعه تأثیر می‌گذارند (Mohseni Tabrizi, 2007:154). پخش برنامه‌های تلویزیونی ماهواره‌ای تقریباً مشابه پخش همگانی تلویزیونی است. پخش همگانی تلویزیونی، سرویسی است که به‌صورت مستقیم و بدون نیاز به سیم و کابل، برنامه‌های تلویزیونی را به دستگاه گیرنده‌ی بیننده، می‌رساند (Mahini, 2012, 63). امکان سوء استفاده از این فن‌آوری برخی ملت‌ها را نگران کرده است؛ مداخله در امور داخلی، تبلیغات سیاسی و تجاری، تهاجم به اخلاقیات و ارزش‌های ملی و تجاوز به حقوق مالکیت معنوی از جمله این موارد است (Zamani, 2015:11).

۱- در این پژوهش به بررسی محتوای برنامه‌های عقیدتی شبکه‌ی ماهواره‌ای وصال حق، در سه ماه سوم سال ۱۳۹۶ پرداخته شد. پس از پیاده‌سازی میزگردها، اخبار، گزارشات و مصاحبه‌ها و تبدیل آنها به متون، متون مورد نظر بازخوانی و کدگذاری شد، که

مشخص شد که ۴ مقوله‌ی اصلی محتوای برنامه‌های عقیدتی شبکه‌ی فوق را تشکیل می‌دهند که شامل «خرافه‌گرایی در بین شیعیان، منغعت‌طلبی مسئولین جمهوری اسلامی ایران، جهادگرایی نادرست شیعیان و فرقه‌گرایی یا خود برترین شیعیان» بوده‌اند که هر کدام شامل برخی زیر مقوله‌ها نیز بوده‌اند که بیشتر زیر مقوله‌ها مربوط به دو مقوله‌ی اصلی خرافه‌گرایی شیعیان و منغعت‌طلبی مسئولین بوده است. در این خصوص باید عنوان داشت که شبکه‌ی فوق هنوز هیچ آشنایی درستی با اصل مذهب تشیع نداشته و از طریق برخی فرافکنی‌ها و برداشت‌های نادرست و سلیقه‌ای از تاریخ و احادیث و دست‌آویز نمودن برخی انحرافات سعی دارد که چهره‌ی مذهب شیعه را تخریب نموده که هدف اصلی آنها ضربه زدن به حکومت اسلامی ایران است و برایشان چیز دیگری مهم نبوده و سعی دارند با تشویش افکار عمومی علیه دولت مقاصد خود را دنبال نمایند. لذا با توجه به تحقیق صورت گرفته، مهم‌ترین تأثیرات شبکه‌ی ماهواره‌ای وصال حق می‌تواند موارد ذیل باشند:

- ۱- کم‌رنگ شدن اعتقادات، باورها و ارزش‌های شیعه در میان برخی از مردم عادی.
  - ۲- رشد تحركات فرقه‌ای در برخی مناطق قومی - مذهبی کشور.
  - ۳- تشدید روند جذب نیرو از میان شیعیان به عقاید وهابیت.
  - ۴- تعمیق اختلاف بین شیعه و سنی.
  - ۵- تبلیغ سوء بر علیه ج.ا.ا. و نشان دادن خطر قدرت‌یابی تشیع و نظام ج.ا.ا.
  - ۶- جلوگیری از یکپارچگی و انسجام اسلامی مسلمانان و تشکیل امت اسلامی.
  - ۷- جلوگیری از گسترش تفکر شیعی در دنیای اسلام.
  - ۸- گسترش نقد، تحریف عقاید و کتب شیعه و تاریخ اسلام.
  - ۹- گسترش تفکر وهابیت به‌عنوان فرقه‌ی ناجیه در دنیای اسلام.
- در پایان با توجه به گسترش روزافزون فن‌آوری و ارتباطات و نقش آنها در رشد و تأثیرگذاری شبکه‌های ماهواره‌ای، راهبردهای ذیل‌الذکر به‌عنوان راهبردهای پیشنهادی مقابله‌ای با این شبکه و البته سایر شبکه‌های مشابه باشد:
- برگزاری کارگاه‌های آموزشی و نمایشگاه‌های تخصصی از اهداف پشت پرده این شبکه.
  - اجرای طرح‌های پژوهشی و پیمایشی مستمر و روند شناسانه برای اطلاع از پندارها، افکار و شبهات این شبکه.
  - تقویت برنامه‌های روشنگرانه صدا و سیما، شبکه‌ی ماهواره‌ای ولایت در قم یا شبکه‌ی الاهوازنا در خوزستان در راستای خنثی‌سازی اثرات مخرب این شبکه.

References:

Amiri, H. (2013). "Media monitoring: A comparative study of media observatories in Iran and several other countries", *News Science*, No. 7, 138-168. (Persian).

Barden, B. (1995). "Content analysis in communication research", Glencoe, III, Free press.

Chelimsky, E. (2011). *Content analysis: a methodology for structuring and analyzing written material*, Publish by: united states General Accounting Office (GAO).

Habibollahi, E. (2015). *Income on Satellite Networks and Solutions to It*, Research Center of Soundsima. (Persian).

Holeston, T.G. & Garry, T. (2011). "An overview of content analysis", *The Marketing Review* 3, 479-498.

Jahangardi, A. (2015). *Investigating audience motivations in the use of satellites*, Graduate Student in Communication Science, Allameh Tabatabaei University. (Persian).

Mahini, M. (2012). *Modern Technologies*, Tehran, Alborz Publishing, First Edition. (Persian).

Majdabadi Farahani, Z. (2014). "Ethical Identity: Identifying and Measuring the Validity of Ethical Streams", *Evolutionary psychology: Iranian psychology*, eleventh year, 44: 367. 11-32. (Persian).

Mohseni, M. (2007). *Study on cultural sociology of Iran*, Tehran, Research Center for Culture, Arts and Communication. (Persian).

Mohsenian Rad, M. (1995). *Communication*, Tehran, Soroush. (Persian).

Montazar Ghaem, M. (2015). "Review and Review of Satellite Networks in Iran", *Research and Evaluation*, No. 30 & 31, Sovoshima Research Center. (Persian).

Motamednejad, K. (2003). "New Journalism, Reviewing Contemporary Journalists", Tehran, Sepehr, Fifth Edition. (Persian).

Nourbakhsh, Y. & Mola'i, M. & Talebian, H. (2013). "Influence of Media Types on Students Religiousness at

Universities”, Management at Islamic University, No. 5, 47-70. (Persian).

Office of Cultural Studies (Media Committee, Culture and Education) (2017). “Study of Satellite Policies in Asian Countries: Lessons for the Case of Iran”, Majles and Research, Vol. 10, No. 42. 188-219. (Persian).

Rastegar Moghadam, H. (2000). “The Function of Mass Media”, Andisheh Hosein Magazine, No. 22. (Persian).

Riahi, M. E; Alizadeh, T; Ashtighi, M; and Kazemian, M. (2014). “Television and Religious Identity (Case Study: Students of Mazandaran University)”, Applied Sociology, Vol. 25, No. 54, 34-56. (Persian).

Sandelowski, M. (2011). “Sample size in qualitative research”, Res Nurs Health; 18(2): 179- 83.

Shahab, F. (2012). “The geometry of satellite networks in Persian language”, Quarterly Journal of Satellite and New Media Studies. first year. No. 1, 9-41. (Persian).

Sharifi, M. (2017). “The relationship between the use of mobile virtual social networks (telegram) and the behavior and ethics of users with a religious approach”, Culture magazine at Islamic University. Volume 7, Number 24, 277-298. (Persian).

www.wikipedia.org.

Zamani, Q. (2015). The Principles of the Freedom of Satellite Systems Programming in Common International Law, in the Satellite Direct Broadcasting Collection of the 21st Century, The Legal Studies Group of the IRI Organization: Soroush. (Persian).

Analyze the Contents of the Ideological Programs of the Satellite Network of Vesal

Alireza Davoudi (Ph.D)¹, Seyed Vahid Aghili (Ph.D)²
Mohammadreza Rasouli (Ph.D)³

DOI: 10.22055/QJSD.2018.14569

Abstract:

The purpose of the present study was to analyze the quality of contents of the ideological programs Satellite Network of Vesal. In this study, the contents of the Shiite-based ideological programs, this Satellite Network, in the third season of 2017 (October, November and August), have been dealt with using the text content analysis approach. The method of doing this is that after reviewing the Network's programs, the results of the implementation of interviews, roundtables, news and reports on the ideological programs of this network, have been converted to text send the texts have been read and coded. There are four categories in the match "Shiite superstition, the interest of the officials of the islamic republic of Iran, the injustice of Shi'a jihadism and the sectarianism or self-control of the shiites "were identified as the main categories, which, from the analysis of the categories derived from the categories, can be said that the main purpose of the satellite network is to knock the islamic state with the symbol shiite, because most of the material about the profligacy and superstition that they say is based on the islamic government of Iran have. Therefore, it is concluded that such thinking does not have a place in the Shi'a religion and, by magnifying some deviations; it can not be damaged by the principle of Shiite religion.

Key Concepts: Content Analysis, Ideological Programs, Satellite Network of Vesal

¹ Ph.D in communication sciences and researcher in the field of culture and communication Islamic Azad University Tehran Central Branch, Tehran, Iran, (Corresponding Author), alireza.dawodi5956@gmail.com

² Associate Professor of Communication Sciences and Media Studies, Islamic Azad University Tehran Central Branch, Tehran, Iran, vah.aghili@iauctb.ac.ir

³ Associate Professor of Communication Sciences and Media Studies, Islamic Azad University Tehran Central Branch, Tehran, Iran, moh.rasouli@yahoo.com

© 2019 by the authors. Licensee SCU, Ahvaz, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0 license) (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).